

Vier grote steden: toen, nu en in de toekomst

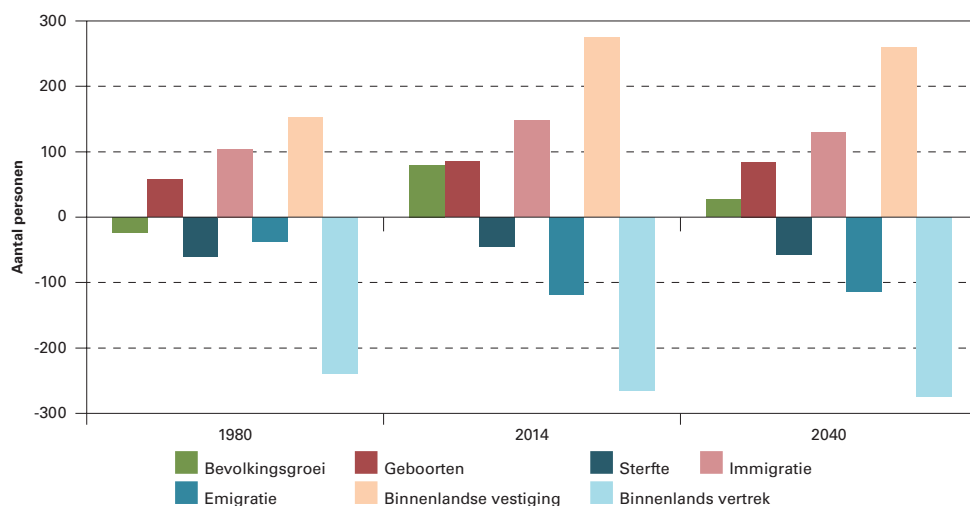
De grote steden staan in het centrum van de belangstelling. In het beleid komt dit tot uitdrukking in de 'Agenda Stad' waarmee het kabinet het economisch belang van de grote steden verder wil versterken. Bloei en neergang van steden komt tot uitdrukking in bevolkingsontwikkelingen. Hoe waren die bevolkingsontwikkelingen in de grote steden enkele decennia geleden en wat is het demografisch perspectief voor de toekomst?

Nog maar enkele decennia geleden waren de vier grote steden – Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht – niet zo populair en kampten met een daling van het inwonertal. In 1980 verloren de grote steden samen per dag bijna 25 inwoners, waarvan de helft uit Amsterdam. Er trokken toen dagelijks bijna 250 personen uit de steden weg, en dat werd bij verre niet gecompenseerd door de ongeveer 150 personen per dag die er kwamen wonen. Veel gezinnen kozen voor een eengezinswoning in een van de zogenoemde groeikernen, zoals Alkmaar, Hoofddorp, Hoorn, Purmerend, Lelystad en Almere. Daarnaast trokken veel bedrijven en grote kantoren weg uit de stad, op zoek naar ruimte en beter bereikbare locaties. Een sterke leegloop in vooral de arbeiderswijken van de grote steden werd echter voorkomen, doordat de gaten werden opgevuld door (niet-westerse) immigranten. Per dag kwamen er toen ruim 100 immigranten bij en vertrokken er nog geen 40 emigranten naar het buitenland. De bijdrage van geboorte en sterfte – beide ongeveer 60 per dag – was minder belangrijk voor de bevolkingsgroei van de grote steden. Het inwonertal van de vier grote steden bedroeg in 1980 rond 2 miljoen, zo'n 500 duizend minder dan in 1960. Na de eeuwwisseling keerde het tij en werd de aantrekkingskracht van de grote steden op zowel jongeren als gezinnen steeds groter. Diverse buurten, zoals de Jordaan in Amsterdam, werden populairder. Nieuwe woonwijken – de zogenoemde Vinex-locaties – werden nu gebouwd

binnen de gemeentegrenzen van de grote steden, zoals IJburg bij Amsterdam, Leidsche Rijn bij Utrecht, Ypenburg, Leidschenveen en Wateringse Veld bij Den Haag en Nesseland bij Rotterdam. In 2014 werden rond 85 kinderen per dag geboren, tegen zo'n 45 mensen die dagelijks kwamen te overlijden. Niet alleen dit geboorteoverschot, ook de binnenlandse migratie leverde een (kleine) bijdrage aan de bevolkingsgroei op. Dagelijks vestigden zich ongeveer 275 personen in de vier grote steden, terwijl er ongeveer 265 weer vertrokken. De bevolkingsaanwas door buitenlandse migratie was ongeveer 30: rond 150 immigranten die kwamen tegen rond 120 emigranten die gingen. Als som van deze stromen, groeide de bevolking van de vier grote steden in 2014 met rond de 80 personen per dag. Het inwonertal van de vier grote steden bedroeg begin 2015 rond 2,3 miljoen, weliswaar een groei van zo'n 300 duizend (15%) sinds 1980, maar nog altijd zo'n 170 duizend (7%) minder dan halverwege de jaren zestig. De bevolking van heel Nederland groeide sinds 1980 met bijna 20 procent en sinds halverwege de jaren zestig met 40 procent. Er is dus geen sprake geweest van een 'bevolkingsexplosie' in de grote steden, ondanks een versnelling van de groei in de laatste tien jaar.

Volgens de PBL/CBS regionale bevolkings- en huishoudenprognose blijven de grote steden ook in de toekomst relatief sterk groeien. Op een dag in 2040 overlijden er dan als gevolg van de vergrijzing iets meer mensen dan in 2014,

Bevolkingsgroei gemiddeld per dag voor de vier grote steden gezamenlijk, totaal en per component, 1980, 2014 en 2040

DEMOS verschijnt 10 x per jaar en wil de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken bevorderen.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen met bronvermelding wordt op prijs gesteld. Graag ontvangt de redactie een bewijsexemplaar. De personen op de foto's komen niet in de tekst voor en hebben geen relatie met hetgeen in de tekst wordt beschreven.

Het NIDI is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen en is geaffilieerd met de Rijksuniversiteit Groningen. Het NIDI houdt zich bezig met onderzoek naar bevolkingsvraagstukken.

colofon

DEMOS	is een uitgave van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).
Redactie	Nico van Nimwegen, hoofdredacteur Ingrid Esveldt, eindredacteur Harry van Dalen, redacteur Peter Ekamper, (web)redacteur
Adres	NIDI/DEMOS Postbus 11650 2502 AR 's-Gravenhage (070) 356 52 00
Telefoon	demos@nidi.nl
E-mail	demos.nidi.nl / www.nidi.nl
Internet	gratis
Abonnementen	
Basisontwerp	Harmine Louwé
Druk	www.nadorpdruk.nl

en worden er ongeveer evenveel kinderen geboren. Het (binnenlandse) vertrek uit de grote stad zal weer (iets) groter zijn dan de vestiging en het aantal immigranten zal nog steeds wat groter zijn dan het aantal emigranten. Dit resulteert in een lichte dagelijkse groei van het inwonertal met rond 25 personen. Voor 2040 wordt in de 4 grote steden een bevolking van 2,6 miljoen verwacht, rond 15 procent meer dan nu. Het Centraal Bureau voor de Statistiek verwacht voor de bevolking van Nederland in dezelfde periode nog maar een groei van slechts 7 procent.

Andries de Jong, PBL,
e-mail: andries.dejong@pbl.nl
Femke Daalhuizen, PBL,
e-mail: femke.daalhuizen@pbl.nl

LITERATUUR:

- Jong, A. de en F. Daalhuizen (2014), De Nederlandse bevolking in beeld - verleden heden toekomst. 24 infographics op basis van de PBL/CBS-regionale bevolkings- en huishoudenprognose. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.
- PBL/CBS (2015), Regionale bevolkings- en huishoudenprognose, 2013-2014. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving/Centraal Bureau voor de Statistiek.